

İTKAN AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

مجلة إتيقان للدراسات الأكاديمية

ITKAN JOURNAL FOR ACADEMIC RESEARCH

e-ISSN: 3062-0988

Cilt | المجلد | Volume: 2

Sayı | العدد | Issu: 2

Haziran | حزيران | June 2025

Sema Dinç “Bursalı Bestekâr Üdî Burhan Durucu Hayatı ve Eserleri”

Sema Dinç, “The Life and Works of the Composer and Oudist Burhan Durucu from Bursa”

Ekrem YILDIZ

YL Öğrencisi, Hitit Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İslam Tarihi
ve Sanatları Bölümü,
Çorum, Türkiye

Master's Student, Hitit University,
Institute of Graduate Education,
Department of Islamic History and Arts,
Çorum, Turkey

E-mail: ekremyildiz1919@gmail.com

ORCID: 0009-0007-6515-7956

Makale Bilgisi | معلومات المقالة | Article Information

Makale Türü نوع المقالة Article Types:	Kitap İncelemesi مراجعة كتاب Book Review
Geliş Tarihi تاريخ الإرسال Date Received:	27.03.2025
Kabul Tarihi تاريخ القبول Date Accepted:	21.04.2025
Yayın Tarihi تاريخ النشر Date Published:	30.06.2025
Yayın Sezonu فصل النشر Pub Date Season:	Haziran حزيران June

Atıf | كيفية الإحالة | Cite as

Yıldız, Ekrem. "Sema Dinç 'Bursalı Bestekâr Üdî Burhan Durucu Hayatı ve Eserleri'". *İtkan Akademik Araştırmalar Dergisi* 2/2 (Haziran 2025), 219- 226.

İntihal | الانتحال | Plagiarism

Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

تم فحص هذه المقالة باستخدام برنامج iThenticate، ولم يتم اكتشاف أي انتحال.

This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

Etik Beyan | التعهد الأخلاقي | Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

يعلن أنه تم الالتزام بالمبادئ العلمية والأخلاقية أثناء تنفيذ وكتابة هذه الدراسة، وأن جميع المصادر المستخدمة قد تم توثيقها بشكل صحيح.

It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Ekrem YILDIZ).

Yayıncı | الناشر | Published by

Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi | جامعة كهرمان مرعش الاستقلال | Kahramanmaraş İstiklal University

Lisans Bilgisi | الترخيص | License Information

Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC 4.0) ile lisanslanmıştır.

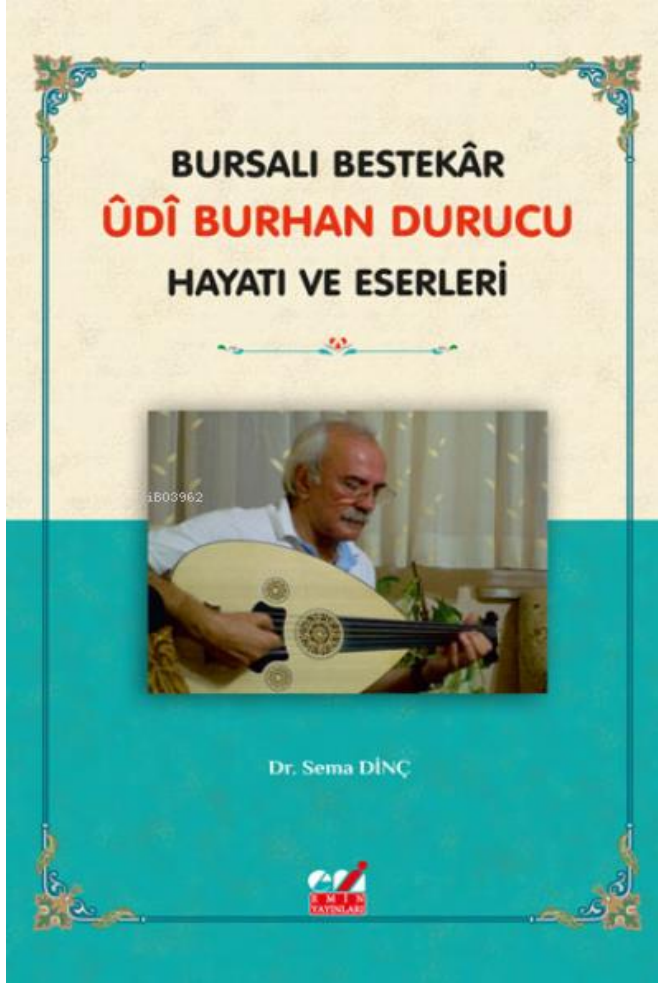
هذا العمل مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي - الإحالة - غير تجاري 4.0 دولي (CC BY NC 4.0).

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC 4.0).

Sema Dinç “Bursalı Bestekâr Üdî Burhan Durucu Hayatı ve Eserleri”

(Bursa: Emin Yayınları, Aralık 2022)

ISBN: 978-625-8077-58-2

Öz: Dr. Öğr. Üyesi Sema Dinç’in Bursalı Bestekâr Üdî Burhan Durucu, Hayatı ve Eserleri adlı eseri, Burhan Durucu’nun sanat hayatını, besteciliğini ve eğitimcilik yönünü ele alan kapsamlı bir çalışmadır. Üç bölümden oluşan kitapta, Durucu’nun hayatı, besteleri ve özellikleri incelenmiştir. 131 sözlü ve saz eserlerinden 103’ünün TRT repertuvarına girmesi, bestelerinin niteliğini gösterir. Bursa’daki gezek kültürüyle olan bağı, müzik hayatını şekillendirmiştir. Dinç, Durucu’yu yalnızca bir bestekâr değil, bir kültür taşıyıcısı olarak da ele almıştır. Kitap, Türk müsikîsiyle ilgilenenler için önemli bir kaynaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Din Müsikîsi, Burhan Durucu, Bestekâr, Üdî, Gezek Kültürü.

Sema Dinç, “The Life and Works of the Composer and Oudist Burhan Durucu from Bursa”

Abstract: Assistant proffesor Dr. Sema Dinç’s monograph Bursalı Bestekâr Üdî Burhan Durucu, Hayatı ve Eserleri (The Life and Works of Burhan Durucu, Composer and Oud Player from Bursa) is a comprehensive study Durucu’s artistic life, compositional oeuvre, and his pedagogical contributions. Divided into three sections, the

book meticulously analyzeshis biography, musical works, and stylistic features. Notably, 103 of his 131 vocal and instrumental compositions have been archived in the TRT (Turkish Radio and Television) repertoire, a testament to their enduring artistic value. Durucu’s musical identity was profoundly shaped by Bursa’s gezek culture—a traditional social and musical gathering unique to the region. Dinç positions Durucu not merely as a composer but as a cultural custodian, underscoring his role in preserving and transmitting Turkey’s musical heritage. This book serves as a valuable resource for those interested in Turkish classical music.

Keywords: Turkish Religious Music, Burhan Durucu, Composer, Oud player, Gezek Culture.

Türk mûsikîsi, Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan tarihi süreçte şekillenmiş, İslam kültüründen, Osmanlı saray geleneğinden ve halk müziği motiflerinden beslenerek zengin bir birikim oluşturmuş köklü bir müzik geleneğidir. Dinî amaçla yapılan mûsikîden halk arasında icrâ edilen geleneksel müziğe ve hatta saray içinde gerçekleştirilen mûsikîye kadar farklı alanlarda yer bulan Türk mûsikîsi hem bireysel duyguları hem de toplumsal değerleri ifade eden bir sanat dalı olarak önemli bir kültürel miras kabul edilir. Tarihi süreçte bu topraklarda çok sayıda mûsikîşinas yetişmiş ve bu alanda çok kıymetli eserler ortaya koymuşlardır. Bu şahsiyetlerden biri de günümüzün önemli bestekârlarından Üdî Burhan Durucu'dur. Dr. Öğr. Üyesi Sema Dinç'in "Bursalı Bestekâr Üdî Burhan Durucu, Hayatı ve Eserleri" adlı kitabı, Türk Mûsikîsi alanında önemli bir yer edinen, yüzün üzerinde esere imza atmış ve çok sayıda öğrenci yetiştirmiş olan Üdî Burhan Durucu'yu tanıtmakta ve bu alanda çalışma yapacaklara değerli bilgiler sunmaktadır.

Bu eserde yazar, Burhan Durucu'yu Bursa'nın yetiştirdiği, Türk mûsikîsine önemli katkılar sunan, çok yönlü bir üdî ve bestekâr olarak tanıtmaktadır. Durucu hem geleneksel mûsikîyi yaşatma çabasıyla hem de eserlerinde yenilikçi bir yaklaşım sergileyerek mûsikîde derin iz bırakmış bir sanatçı olarak ifade edilmiştir. Klasik Türk mûsikîsine olan bağlılığı, bu mûsikîyi gelecek nesillere aktarma konusundaki kararlılığı ve bireysel çabaları yazarın eserinde sıkça vurgulanmıştır. Eğitimci kimliğiyle de ön plana çıkan Burhan Durucu, mûsikî nazariyatı ve ud eğitimi konularında titizlikle çalışmış, bu alanda uzmanlaşmış öğrenciler yetiştirmiştir. Yazar, Durucu'nun mûsikî eğitimine verdiği önemin altını çizerken, onun geleneksel mûsikî değerlerini korumakla kalmayıp, bu değerleri bir eğitim mirası olarak gelecek kuşaklara aktardığını belirtmiştir. Eğitimci olarak sadece bireysel dersler değil, çeşitli topluluklara ve korolara liderlik etmiş, hem ulusal hem de yerel düzeyde önemli roller üstlenmiştir. Bestekâr olarak Durucu, 26 saz eseri ve 105 sözlü eser olmak üzere toplamda 131 beste üretmiştir. Bu eserlerden 103 tanesi TRT repertuvarında yer almakta olup, bu durum sanatçının eserlerinin geniş kabul gördüğünü ve mûsikî dünyasında ne denli değerli olduğunu göstermektedir. Yazar, Durucu'nun güfte seçimindeki hassasiyetine de dikkat çekmiştir. Çoğunlukla aruz ölçüsüyle yazılmış güfteleri tercih eden sanatçı, güftelerde anlamın derinliğine önem vermiştir. Bu doğrultuda öğretici nitelikli şiirleri öne çıkarmış ve bestelerinde bu tür güftelere yer vermiştir. Kuruculuk yönüyle de dikkat çeken Burhan Durucu, Bandırma Mûsikî Derneği gibi topluluklara liderlik etmiş, Bursa Seyyid Usûl Kültür Merkezi gibi çeşitli kültür merkezlerinde dersler vererek mûsikîye katkı sağlamıştır. Ulusal ve mahalli seviyede birçok koro çalıştırmış, bunların bazılarında gönüllü, bazılarında ise resmi görevli olarak yer almıştır. Bu çalışmalarıyla hem kurucu hem de şef olarak büyük bir sorumluluk üstlenmiştir.

Burhan Durucu'yu tanıtan bu eser, üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, Burhan Durucu'nun hayatı ayrıntılı şekilde ele alınmaktadır. Bu bölümde, Durucu'nun doğumundan itibaren yaşamı, eğitim süreci ve kariyerindeki önemli dönüm noktaları gibi konular yer almaktadır. İkinci bölümde, Durucu'nun besteleri ve bu bestelerin karakteristik özellikleri incelenmektedir. Bu bölümde, eserlerin melodik özellikleri, müzikal tarzı ve kullanılan teknikler ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde ise Durucu'nun eser listeleri ve notaları yer almaktadır. Bu bölümde, besteler listelenmiş ve nota dökümleri sunulmuştur.

Yazar, birinci bölümü "Üdî Burhan Durucu'nun Hayatı" başlığıyla ele almıştır. Bu bölümde 1956 yılında Bursa'da doğan bestekâr Burhan Durucu'nun hayatı ve sanatçı kimliği tanıtılmaktadır. Eğitimini Bursa'da tamamlayan Durucu, resmi bir konservatuvar eğitimi almasa da mûsikîde önemli başarılarla imza atmıştır. 1991 yılında Devlet Korosu'na katılmış ve 2007 yılında emekli olmuştur. Eserde, Durucu'nun çocukluk yıllarından başlayarak, bağlama öğrenme sürecinden mûsikî ve ud ile tanışmasına, ustalarıyla olan ilişkilerine ve profesyonel yaşamındaki başarılarına kadar birçok husus ele alınmıştır. Durucu'nun babasıyla Yeşil Bursa'daki gezeklere katılması, mahalledeki üdî Nimet Ablâ'dan ilham alması ve Cinuçen Tanrıkorur ile olan anılarından da detaylı şekilde bahsedilmiştir. Yazar, Durucu'nun mûsikî

eğitimini büyük ölçüde kendi çabalarıyla geliştirdiğini ve çevresindeki ustaları dikkatle gözlemleyerek bilgi edindiğini vurgulamıştır. Özellikle ud çalmayı kendi yöntemleriyle öğrenmesi ve Tanrıkörur’dan aldığı derslerle bu süreci derinleştirmesine değinmiştir. Durucu’nun Mutlu Torun’dan duyduğu “Çargâh perdesine genellikle ikinci parmakla basarız” gibi bir cümlemin bile onun ud çalma tekniğinde büyük bir değişime yol açtığını anlatarak, ustalardan aldığı bilgilerin onun için ne kadar önemli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Cinuçen Tanrıkörur’un ona sadece mûsikî nazariyatı değil, mûsikî ahlakı ve disiplini konularında da rehberlik ettiğini vurgulamıştır. (S.15-20)

Yazar eserinde, gezek kültürünün tanımı ve tarihsel arka planı hakkında detaylı bilgiler sunmuştur. Gezek kültürünü, bir Anadolu geleneği olarak tanımlanmış ve UNESCO’nun 2010 yılından itibaren “Somut Olmayan Kültürel Miras” envanterine dâhil edildiği belirtilmiştir. Gezelerin kültürel ve sosyal katkıları üzerinde duran yazar, bu geleneğin örf ve adetlerin aktarımını sağlayan bir kültürel miras aracı olduğunu belirtmiştir. Yazar, gezelerin yapısal özelliklerinden de bahsetmiştir. İç gezeklerin evlerde, dış gezeklerin ise farklı mekânlarda gerçekleştirildiği; gezek üyelerinin Türk mûsikîsi eğitimi almış sazende veya hanendelerden oluştuğu ifade edilmiştir. Bursa gezeklerinin adeta bir mûsikî okulu görevi gördüğünü ve Zeki Müren, Müzeyyen Senar gibi birçok sanatçının bu ortamda yetiştiğini aktarmıştır. Yazar, Durucu’nun çocukluk döneminden itibaren babasıyla gezeklere katıldığını ve bu ortamda müzik yeteneğini geliştirdiğini belirtmiştir. (S.21-27)

Yazar, Durucu’nun Bandırma Mûsikî Derneği’ndeki çalışmalarına da değinmiştir. Derneğin Burhan Durucu vasıtasıyla kurulduğunu ve 1988-2004 yılları arasında bu dernekte hocalık yaptığını ifade etmiştir. Aynı dönemde Yalova ve Bursa Mûsikî Derneklerinde de görev almış ve pek çok öğrenci yetiştirmiştir. Durucu’nun Yüzüncü yıl Türk Mûsikî Korosunun kurucularından biri olduğu belirtilmiştir. Yazar, 2015 yılında kurulan bu koroda Durucu’nun hâlen görevine devam ettiğini ve 2017 yılında Nilüfer Belediyesine bağlı bu koruyla bir konser düzenlediğini aktarmıştır. (S.28)

Yazar, Durucu’nun Devlet Korolarındaki görevlerini de detaylandırmıştır. 1991 yılında Diyarbakır Devlet Korosunda ses sanatçısı olarak çalışmaya başlayan Durucu, kısa bir süre sonra ud sanatçılığına geçmiştir. Daha sonra Bursa Devlet Korosunda görev almış ve toplamda 16 yıl boyunca her iki koroda aktif rol üstlenmiştir. Ayrıca Bursa’da icrâ edilen Mevlevî âyinlerinde üdi olarak yer almıştır. Durucu’nun, 2008 yılında kurulan Bursa Seyyid Usul Kültür Merkezi’nde mûsikî eğitimine başladığı ve repertuvar dersleri verdiği ifade edilmiştir. Yazar, Durucu’nun uluslararası konserlerine de dikkat çekmiştir. Durucu’nun, 1985 yılında Almanya’da ve 2004 yılında Rusya’da Klâsik Türk mûsikîsini tanıttığını belirtmiştir. (S.28-30)

Yazar, Burhan Durucu’nun sanat hayatına yön veren ustalardan ve kendi sanatsal şahsiyetine olan etkilerinden bahsetmiştir. İzmir Kemeraltında Ali Rıza Avni ve Reşat Aysu’dan dersler almış, ayrıca Bekir Sıtkı Sezgin, Alaeddin Yavaşca ve Meral Uğurlu gibi isimleri dinleyerek şan tekniklerini ve mûsikî nazariyatı bilgilerini geliştirmiştir. Durucu’nun en çok etkilendiği isim, Cinuçen Tanrıkörur olmuştur. Tanrıkörur’un ud icrâsındaki özgün tarzını benimseyerek kendi çalışmalarında bu yaklaşımı sürdürmeye özen göstermiştir. (S.30-31)

Yazar, Burhan Durucu’nun mûsikî ve hayata dair düşüncelerini detaylı şekilde ele almıştır. Durucu, Türk sanat müziği tabirini yanlış bulmuş, “Klasik Türk mûsikîsi” ve “Türk halk mûsikîsi” ifadelerinin doğru olduğunu belirtmiştir. Durucu, müziğin yozlaşmasını ve görselliğe indirgenmesini eleştirerek, eski eserlerin zenginliğini ve gerçek mûsikînin değerini vurgulamıştır. Sanatçı yetiştirilmesinde ailelerin çocuklarına mûsikîyi tanıttırmasının önemine değinmiş, sabır ve kalite anlayışını benimseyen genç sanatçılar yetiştirilmesini tavsiye etmiştir. Ayrıca Türk mûsikîsinin kendine has zenginliğini Batı müziğinden üstün gördüğünü ve sanatın halkın seviyesine indirilmesinden ziyade halkın sanat seviyesinin yükseltilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Hayata dair ise yaşamı bir sınav olarak değerlendirmiş, sabır ve iyiliğin önemine

dikkat çekmiştir. Her gecenin bir aydınlığı olduğunu belirten Durucu, yaşamda doğruluk ve bilgeliği esas almanın insanı güçlendirdiğini ifade etmiştir. (S.32-36)

Yazar, Burhan Durucu'nun eğitimlik anlayışı ve öğrencileri üzerindeki etkisinden bahsetmiştir. Durucu, eğitim sürecinde öğrencilerine bilgiyi eksiksiz bir şekilde aktarma hassasiyetiyle hareket etmiş ve bu yaklaşımı öğrencileri tarafından takdir edilmiştir. Nazariyat, repertuar ve özellikle ud eğitimi alanlarında öğrenci yetiştirmiş; eğitimde sistemli ve ciddi bir düzen kurarak onların gelişimine katkı sağlamıştır.

Öğrencilerinden biri olan Gülgün Varol'un ifadeleri, Durucu'nun eğitim anlayışını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Varol, hocasının yalnızca bir eğitimci değil, aynı zamanda hayata dair yeni bakış açıları kazandıran bir rehber olduğunu belirtmiştir. Hocasıyla tanıştıktan sonra ud çalmaya dair farkındalığının arttığını ve bu enstrümanı yeniden keşfetmiş gibi hissettiğini ifade etmiştir. Bu çalışmada yöntem olarak birebir görüşme (mülakat) tekniği kullanılmış; Burhan Durucu'nun öğrencileriyle gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla, kendisi hakkındaki kanaatlerine yer verilmiştir. (S.37-38)

Nuri Yeşilbay, Durucu'nun derslerine başlamadan önce hayat dersleri verdiğini ve öğrencilerine sevgi, saygı ve ahlak gibi değerleri aşılamaya çalıştığını ifade etmiştir. Yeşilbay, onun bilgiyi paylaşmaktan mutluluk duyan ve öğrencilerinin gelişimi için titizlikle çalışan bir eğitimci olduğunu vurgulamıştır. (S.38-39)

Verda Dönmez, Burhan Durucu'yu “yolumu aydınlatan fenerim” olarak tanımlarken, Banu Yılmaz ise Durucu ile tanışmasının hayatında bir dönüm noktası olduğunu belirtmiştir. (S.39-44)

Yazar, ikinci bölümde “Üdî Burhan Durucu'nun Besteleri ve Özellikleri” başlığını kullanmıştır. Bölümde, Durucu'nun bestecilik anlayışını ve güfte seçimlerini ele alarak başlamıştır. Durucu, anlamı güçlü, ders verici nitelikte güfteleri tercih etmiş ve genellikle aruz vezniyle yazılmış şiirlerden besteler yapmıştır. Bununla birlikte az sayıda da olsa aruz vezniyle yazılmamış şiirleri de bestelemiştir. Yalçın Benlican'ın 25 şiiriyle en çok tercih edilen güftekar olduğu, ayrıca kendi yazdığı 7 şiirini de bestelediği belirtilmiştir. Bazı güfteleri birden fazla makamda bestelemiştir; örneğin, “Konma Bülbül Gül Dalından Bil ki Taht Olmaz Sana” adlı eseri Müsteâr ve Hicaz olmak üzere iki, “Seni Sevdim Nice Yandım Bilir Aysız Geceler” adlı eseri ise Neveser, Bayâtîarabân ve Nikriz olmak üzere üç farklı makamda bestelenmiştir. (S.45-49)

Yazar, Burhan Durucu'nun bestecilik kariyerini, eserlerinin özelliklerini ve aldığı ödülleri ele almıştır. Durucu, eserlerini bestelerken farklı usuller kullanmış, aksak ve düyek usullerini ise yoğun şekilde tercih etmiştir. İlk bestesi olan “O Dönüp Gülerken Baktığın Akşam” adlı eserini 1983 yılında Hüzzam makamında bestelemiştir. (S.50-52)

Yazar, Durucu'nun sözlü ve saz eserlerini kategorize ederek ele almıştır. Durucu'nun 105 sözlü eseri bulunduğunu ve bu eserlerin çeşitli formlarda, farklı usullerle bestelendiğini ifade etmiştir. Ayrıca bestekârın 29 farklı makam kullandığı ve en çok Hüzzam, Hicaz, Nihavend ve Kürdilihicazkâr makamlarında eser verdiğini aktarmıştır. Yazar, Durucu'nun eserlerinin formlar açısından çeşitlilik gösterdiğini, bunlar arasında şarkı formunun öne çıktığını, ayrıca beste, ağır semâî, nakış yürük semâî, fantezi ve ilahi formlarında da eserleri bulunduğunu dile getirmiştir. Usul kullanımı açısından ise 16 farklı usule yer verdiğini ve özellikle aksak ile düyek usullerini tercih ettiğini vurgulamıştır. (S.52-56)

Yazar, Durucu'nun dinî formda bestelediği eserlerinden bahsetmiştir. Durucu'nun Sevinç Atan'ın şiirlerinden bestelediği iki ilahisinin olduğu, bunlardan ilkinin 2013'te Hüzzam makamında “Bir Güneş Parlar ki Her Dem Kâinat Pervânesi” adıyla, ikincisinin ise 2016'da Şehnâz makamında “Hak'tan Gelecek Gam ile Her Derdi Lütuf Say” adıyla bestelendiği belirtilmiştir. İlk eser TRT repertuarına alınmış, ancak ikincisi alınmamıştır. Ayrıca, Durucu'nun dinî mûsikîde daha fazla eser üretme arzusu olduğu, ancak mûsikî topluluklarının lâdinî eserlere odaklanması nedeniyle bunun sınırlı kaldığı ifade edilmiştir. (S.57-58)

Yazar eserinde, Burhan Durucu’nun Müsteâr makamında devr-i kebîr usulünde bestelediği “Konma Bülbül Gül Dalından” adlı eserinin TRT repertuvarına girdiğini belirtmiştir. Hüzam makamındaki “Seylâbe Dönse Eşkin” adlı eser ise lenk fahte usulünde bestelenmiş ancak güftesinin bazı dizelerinin sorunlu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Osmanlı klasik fasıl geleneğinden esinlenen Durucu’nun, Müsteâr makamında beste, ağır semâî, nakış yürük semâî ve saz semâîsi formunda eserler bestelediği vurgulanmıştır. Yazar, fantezi formunun 1930’lardan itibaren ortaya çıktığını ve Sadettin Kaynak ile Münir Nurettin Selçuk’un bu türde önemli eserler verdiğini ifade etmiştir. Örnek olarak Mehmet Gülcan’ın güftesiyle bestelenen “Neler Çektim Dilinden” adlı eser verilmiştir. (S.58-60)

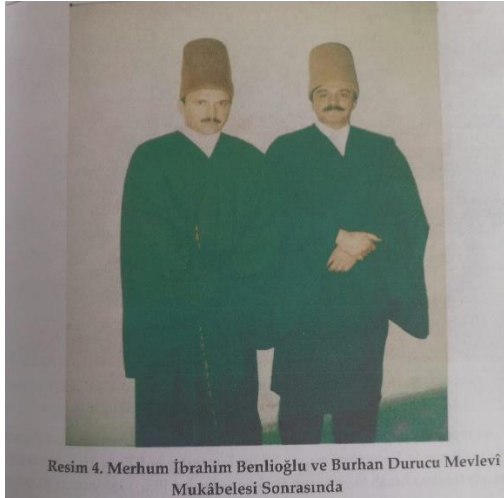
Yazar, üçüncü bölümde “Üdî Burhan Durucu’nun Besteleri” başlığını kullanmıştır. Saz eserlerini ve sözlü eserleri ayrı ayrı incelemiş, eserlerin listelerine ve nota dökümlerine yer vermiştir. Bu bölümde saz eserlerinin dağılımı yazar tarafından detaylı bir şekilde analiz edilmiş ve eserlerin form, makam, usul ve bestelendiği yıllara göre tercihleri ile TRT repertuar durumu bilgi olarak verilmiştir:

Saz eserlerinin analizine baktığımızda en sık tercih edilen formun saz semâîsi olduğu görülmektedir. Bu form, toplam 16 eserle diğer tüm formlar arasında açık ara öne çıkmaktadır. Peşrev (4 eser), zeybek (3 eser), medhâl (2 eser) ve oyun havası (1 eser) gibi diğer formlar ise daha az tercih edilmiştir. Makam dağılımında en fazla kullanılan makam, 3 eser ile Hicaz’dır. Bunun dışında, Hisarbûselik, Hüzam, Neveser, Nihavend, Nikriz, Nişâbürek ve Şehnaz gibi makamlarda ikişer eser yer almaktadır. Diğer makamlarda (örneğin, Bayâtîarabân, Ferahnâk, Hümâyûn, Sabâ) her birinde birer eser bulunmaktadır. Usul açısından, aksak semâî (15 eser) eserlerin büyük bir çoğunluğunda kullanılan ritmik yapı olmuştur. Aksak (4 eser), sofyan (2 eser), hafif (2 eser), devr-i kebîr (1 eser) ve devr-i turan (1 eser) gibi diğer usuller, daha az kullanılarak usul çeşitliliği sağlanmıştır. Eserlerin üretim yıllarına bakıldığında, 2011 ve 2013 yılları en üretken dönemler olarak dikkat çekmektedir; bu yılların her birinde 10 eser üretilmiştir. Diğer yıllarda üretim daha azdır. Örneğin, 2010, 2012, 2014 ve 1990’da sadece birer eser bestelenmiştir. Eserlerin büyük çoğunluğu (24 eser) TRT repertuvarına alınmıştır. Bu, eserlerin resmi olarak kayıt altına alınıp korunmasını ve arşivlerde yer almasını sağlamıştır. Sadece 2 eser repertuar dışında kalmıştır. (S.61-105)

Üdî Burhan Durucu’nun sözlü eserleri, Türk müziğinin hem geleneksel yapısını koruyan hem de çeşitlilik sunan önemli bir repertuar oluşturur. Yazar eserleri, güftekar, form, makam, usul ve üretim yılları ile TRT repertuar durumuna göre inceleyerek Durucu’nun müzikal anlayışını yansıtmıştır. Eserlerde en fazla güfte, Yalçın Benlican (25 eser) tarafından sağlanmış, onu Güler Turan (12 eser) ve Turgut Çelik (10 eser) takip etmiştir. Durucu’nun kendi güftelerine yer vermesi (7 eser), onun çok yönlülüğünü ortaya koymaktadır. Güftelerde tarihi şahsiyetlerin eserlerine yer verilmesi, geçmişle kurulan bağı vurgulamaktadır. En sık kullanılan form, şarkı (97 eser) olup, bunun yanı sıra beste, ilahi ve nakış yürük semâî gibi farklı formlar da yer almaktadır. Şarkı formunun ağırlığı, Durucu’nun müzikal tercihlerinde bu formun özel bir yer tuttuğunu göstermektedir. Makamlarda en çok Hüzam (15 eser), Hicaz (14 eser) ve Nihavend (13 eser) öne çıkmaktadır. Diğer makamlarda da geniş bir çeşitlilik görülmektedir. Bu durum, Durucu’nun melodik zenginliği eserlerine başarıyla yansıttığını gösterir. Usul bakımından en fazla tercih edilen aksak (41 eser) olup, düyek (21 eser) ve ağır aksak (7 eser) onu takip etmiştir. Eserlerde en üretken yıl 2013 (22 eser) olmuş, bunu 2012, 1987 ve 1988 yılları takip etmiştir. Durucu’nun 105 tane olan sözlü eserlerinin 80 tanesi TRT repertuvarına alınırken 25 tanesi bu kapsam dışında kalmıştır. (S.106-234)

Bu eser, Türk mûsikîsi geleneğinin önemli isimlerinden biri olan Bursalı Üdî Burhan Durucu’nun hayatını, sanat yolculuğunu ve eserlerini detaylı biçimde ele almaktadır. Çalışma, öncelikli olarak lisansüstü düzeydeki akademik çevrelere hitap eden bir araştırma kitabı olmakla birlikte; yazarın anlatım tarzı, kullandığı açık ve akıcı dil ile kültürel detaylara verdiği önem sayesinde müziksever tüm okuyucuların da ilgisini çekebilecek niteliktedir. Burhan

Durucu'nun Türk mûsikîsine yaptığı katkılar titizlikle incelenmiş; onun sanatçı, eğitmen ve bestekâr kimliği çok yönlü bir şekilde ortaya konmuştur. Eserde, Durucu'nun besteleri ve icrâsıyla mûsikîye kattığı değerler ayrıntılı olarak analiz edilmiş, bilgiler grafiklerle desteklenmiştir. Bu sayede okuyucuların konuyu daha somut ve bütüncül biçimde kavraması hedeflenmiştir. Çalışmanın dikkat çeken yönlerinden biri ise, Bursa'nın köklü geleneklerinden biri olan Gezek kültürünün ilk kez bir kitapta ele alınmasıdır. Ancak bu önemli kültürel unsurun eserde yeterince ön plana çıkarılmadığı da gözlemlenmektedir. Buna rağmen eser, Gezek kültürünün varlığını belgeleyerek bu alandaki farkındalığın artmasına katkı sağlamış ve gelecekte yapılacak çalışmalara zemin hazırlamıştır. Bu çalışmanın literatüre en önemli katkısı; çok sayıda besteye imza atmış, Bursa'nın Gezek kültürü içinde yetişmiş ve Türk sanat mûsikîsi alanında yetkin bir isim olan Burhan Durucu'nun, bugüne dek herhangi bir akademik çalışmaya konu edilmemiş olmasıdır. Bu yönüyle eser, yalnızca bir sanatçıyı tanıtmakla kalmamakta, aynı zamanda Türk mûsikîsinin kültürel zenginliğini tanıma fırsatı da sunmaktadır. Ayrıca yazar, eserini kendi Dinî Mûsikî ve ney hocası olan merhum İbrahim Benlioğlu'na ithaf etmiştir. Bu ithaf, çalışmanın aynı zamanda bir vefa örneği olarak da değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Kaynakça

Dinç, Sema. *Bursalı Bestekâr Üdi Burhan Durucu, Hayatı ve Eserleri*. Bursa: Emin Yayınları, 2022.